

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
18/2672-1

Vår ref.
18/3620 - EME

Dato
26.09.2018

Høring - utkast til nasjonal beredskapsplan mot utbrudd av alvorlige smittsomme sykdommer og utkast til mandat for og sammensetning av kriseutvalg for beredskap mot biologiske hendelser

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets (HOD) brev 22.6.2018 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har i forbindelse med høringssaken bedt om uttalelser fra Hovedredningsssentralene (HRS) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Etatene vil i tillegg sende egne høringsuttalelser til HOD.

Nasjonal beredskapsplan mot utbrudd av alvorlige smittsomme sykdommer

Planen preget av å forebygge og håndtere primært utilsiktede uønskede hendelser. I innledningens avsnitt 4 bør bruk av alvorlige smittsomme sykdommer i en terrorhandling eller som en del av annen kriminalitet, nevnes. Tilsiktede uønskede handlinger står omtalt i punkt 3.2.4, men politiet og Politiets sikkerhetstjenestes (PST) rolle og ansvar er ikke nevnt. Det lite dekkende begrepet «overlagt» er brukt.

CBRNE er nevnt flere steder i planen. Dette er en aktuell modus operandi for tilsiktede uønskede handlinger uten at dette er beskrevet nærmere. I punkt 4.12 Biosikkerhet og biosikring er overlagte handlinger nevnt og begrepet «security» brukes som første og eneste sted i planen. Etter JDs mening, bør forholdet mellom tilsiktede (security) og utilsiktede (safety) uønskede hendelser gis en noe mer grundig omtale.

Postadresse
Postboks 8005 Dep

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4A
0484 Oslo

Leveringsadresse
Varemottak
Akersgata 59
0180 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

Departementsrådets sekretariat
Elin M Elverhøy
22245529
elin.elverhoy@jd.dep.no

I figur 1 på side 9 om varslings- og kommunikasjonslinjer ved utbrudd av alvorlig smittsom sykdom, bør det komme frem at andre samvirkeaktører bør varsles umiddelbart (for eksempel politiet).

Punkt 4.2 Valg av smitteverntiltak og det første hovedvilkår som må oppfylles før et tiltak iverksettes, frivillig medvirkning, kan virke noe forvirrende sett i sammenheng med smittevernlovens inngripende tiltak og tabell 2 på side 10. Vi foreslår at disse punktene justeres slik at det blir noe bedre samsvar.

Det bes om at HOD på en egnet plass i kap. 5 om kommunikasjon og informasjon nevner at samordnet krisekommunikasjonsplan for departementene vil ligge til grunn for arbeidet på strategisk nivå. Systemet for sentral krisehåndtering må også nevnes i dokumentet.

I punkt 8 Øvelser og opplæring bør Meld. St. 10 (2016-2017) Samfunnssikkerhet nevnes med de krav den setter til oppfølging etter øvelser og hendelser for endring og læring.

Kapittel 10 Begreper og definisjoner bør ha med Politidirektoratet (POD), politiet og PST.

I vedlegget om viktige institusjonelle aktører og deres samhandling er politiets rolle og ansvar beskrevet. Gitt politiets svært viktige oppgaver og sentrale rolle, bl.a. bistand for å gjennomføre smitteverntiltak, bør dette tydeliggjøres bedre også i selve planen. Videre bør POD og PST være med i oversikten. For øvrig antar vi at vedlegget vil bli mer oversiktlig hvis de institusjonelle aktørene settes opp alfabetisk.

For DSBs merknader til beredskapsplanen vises til egen høringsuttalelse som vil bli sendt fra DSB.

Mandat for og sammensetning av Kriseutvalg for beredskap mot biologiske hendelser med rådgivere, samt mandat for Fylkesmannen

I nasjonal strategi for CBRNE-beredskap fremgår det at HOD vil etablere en tverrsektoriell *samvirkearena* for forebygging, beredskap og håndtering av B-hendelser på direktoratsnivå, administrativt underlagt HOD. HOD har i sitt høringsforslag valgt å etablere dette som et nytt *kriseutvalg* for B-hendelser.

DSB påpeker i sitt høringsinnspill til JD at de er usikre på hvorvidt mandatet for Kriseutvalget for beredskap mot B-hendelser er formålstjenlig av to grunner. Det ene er fare for særorganisering for krisehåndtering av enkelte typer hendelser til fordel for et system hvor krisehåndtering følger de generelle prinsippene for ansvar, nærhet, likhet

og samvirke, uavhengig av type krise. Det andre er fare for at de tre koordineringsarenaene innenfor CBRNE (Samvirkeområdet for C- og E- hendelser, Kriseutvalg for Atomberedskap og Kriseutvalg for B-hendelser) vil bekles av mange av de samme aktørene, og skape uforholdsmessig mye byråkrati for å oppnå samme hensikt – at aktører med ansvar for håndtering av disse hendelsene skal kjenne hverandre og kunne koordinere sitt arbeid effektivt i krisesituasjoner.

På generelt grunnlag vil JD bemerke at opprettelsen av slike spesielle organ kan utfordre de fire prinsippene for samfunnsikkerhet slik de er nedfelt i Meld. St. 10 (2016-2017) Samfunnsikkerhet. Dette gjelder spesielt ansvarsprinsippet.

JD er således enig i DSBs vurdering, og mener at en slik særorganisering av krisehåndteringen er uheldig, med unntak av atomhendelser. Hendeshåndtering bør følge de fastlagte prinsippene for krisehåndtering. Det er ofte uklart i starten av en hendelse hva slags type hendelse man står ovenfor. Dette gjelder særskilt innen CBRNE området. Det vil derfor kunne være uklart hvilket kriseutvalg hendelsen faller inn under, noe som kan medføre tap av verdifull tid i den første fasen av håndteringen. Videre kan særorganisering være forvirrende og føre til fragmentering av ansvar. Hvis ikke alle aktører er klar over særordningen, kan dette føre til at varsling og informasjon blir forsinket eller i verste fall ikke sendt.

Det bør også drøftes problemstillinger knyttet til lederdepartementsrollen. Det kan være situasjoner der B-hendelser er en terror situasjon. JD er enig i at det er behov for samvirke og koordinering innen B-området, men mener at dette mest hensiktsmessig kan løses gjennom en samvirkearena (som Samvirkeområdet for C- og E- hendelser), og ikke gjennom etablering av et nytt kriseutvalg.

Hovedredningssentralene påpeker at det i mandatets punkt pkt. 3.1 er foreslått at Hovedredningssentralene skal være en av Kriseutvalgets rådgivere. I mandatet står det også at «Kriseutvalgets rådgivere skal være virksomheter med kompetanse av betydning for å håndtere biologiske hendelser.» Hovedredningssentralene kan ikke sies å inneha denne typen kompetanse. En av oppgavene til Kriseutvalget er å sørge for koordinert innsats med sikte på å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsfunksjoner og samfunnsinteresser. I den grad Hovedredningssentralene ville hatt en rolle i denne typen scenarier, ville denne i så tilfelle blitt utøvd fra HRS operasjonsrom.

HRS er forberedt på å inngå som en del av et møte-, informasjons- og rapporteringsregime i regi av Krisestøtteenheten. For å unngå kapasitetsutfordringer i denne typen hendelser anbefales det ikke at Hovedredningssentralene inngår som en av rådgiverne i Kriseutvalget.

JD støtter HRS' innspill og ber om at HRS ikke inngår som en av rådgiverne til et eventuelt kriseutvalg.

Høringsdokumentene er oversendt til Sysselmannen på Svalbard og Longyearbyen lokalstyre. Vi ber om at Svalbard blir inkludert i planarbeidet.

Med hilsen

Harald Aass
fagdirektør

Elin M Elverhøy
seniorrådgiver

Vedlegg: uttalelse 29.8.2018 fra Hovedredningssentralene

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur